

Digitaliseringspolitikk

Formål

Nasjonalbibliotekets visjon er å være nasjonens hukommelse gjennom å utgjøre et multimedialt kunnskapssenter med fokus både på bevaring og formidling. For å nå denne visjonen skal Nasjonalbiblioteket være et moderne digitalt nasjonalbibliotek. Dette representerer en ny måte å være nasjonalbibliotek på.

Brukeren skal oppleve å få tilgang til et stort mangfold av digitalt innhold der brukeren er, og når brukeren ønsker det. I dette ligger at Nasjonalbibliotekets digitale samling er synlig både i det digitale nasjonalbiblioteket (NBdigital) og i andre populære tjenester på Internett.

Digitaliseringen av Nasjonalbibliotekets samling skjer i tråd med de krav som stilles for langtidsbevaring av digitalt innhold, og Nasjonalbiblioteket etablerer i samarbeid med internasjonale aktører nødvendige standarder for dette. De digitale objektene berikes med metadata og varige identifikatorer som øker mulighetene for bevaring, bruk og gjenbruk i et 1000-års-perspektiv. Nasjonalbiblioteket legger til rette for en mangfoldig og variert bruk av innholdet i samlingen. Innholdet gjøres tilgjengelig i attraktive format.

Målene oppnås ved:

- å systematisk digitalisere hele Nasjonalbibliotekets samling
- å digitalisere etterspurt materiale (on-demand)
- å inngå avtaler med utgiverne om å få så mye som mulig avlevert i digitale format
- å være et digitalt arkiv og sikkert oppbevaringssted for digitalt materiale både for Nasjonalbiblioteket og for andre kulturinstitusjoner
- å samarbeide med strategiske partnere, økonomisk og faglig
- å gi tilgang til størst mulig del av den norske kulturarven
- å inngå avtaler med rettighetshaverne om å gi tilgang til materiale som ikke har falt i det fri
- å være synlig via søkemotorer og relevante portaler
- å tilby en moderne digital bibliotekstjeneste på nett
-

Digitalisering

Nasjonalbiblioteket gjennomfører en systematisk digitalisering av hele samlingen. På grunnlag av en moderne pliktavleveringslov avleveres alt som publiseres i alle medier. I tillegg utvikles samlingen gjennom strategiske kjøp og gaver. Nasjonalbibliotekets digitale samling representerer et mangfold av innholdstyper fra middelalderen frem til i dag.

I tillegg til den systematiske digitaliseringen tas det hensyn til forespørsler fra eksterne i den grad disse faller sammen med Nasjonalbibliotekets strategiske prioriteringer.

Det er viktig å utnytte potensialet som ligger i å få samlingen over i et digitalt format. Det tilbys søk både i metadata og i innholdet i samlingen, i den grad det finnes teknologi som gjør dette mulig.

Digital avlevering

I dag har stort sett alle utgivere en digital produksjon av sine publikasjoner. Nasjonalbiblioteket jobber for å få avlevert det digitale utgangspunktet for alle publikasjoner direkte fra utgiver, sammen med metadata fra utgiveren. På denne måten utvides samlingen med digitalt innhold i høy kvalitet samtidig som den fysiske samlingen utvikles. Metadata direkte fra utgiver kan også effektivisere katalogiseringen av materialet, og forenkle gjenfinning.

I dag er det også mange utgivere som publiserer i et digitalt format. Dette omfattes av pliktavleveringsloven og samles inn av Nasjonalbiblioteket. Dette gjøres delvis ved direkte digital avlevering fra utgiver og dels ved at Nasjonalbiblioteket selv jevnlig samler inn relevant materiale fra Internett.

Digital bevaring

Både digitalisering og digital avlevering gjøres slik at resultatet tilfredsstiller krav til digital bevaring, og Nasjonalbiblioteket etablerer nødvendige standarder for dette i samarbeid med internasjonale aktører. Nasjonalbibliotekets digitale sikringsmagasin sikrer den digitale samlingen i et 1000-års-perspektiv. Det er knyttet store utfordringer og kostnader til å etablere og drive en storskala løsning for digital bevaring. Nasjonalbiblioteket arbeider til en hver tid i retning av en fleksibel og skalerbar løsning med høy grad av sikkerhet, god integritetskontroll, tilstrekkelig kapasitet og med løsninger for sikker migrering og konvertering av digitalt innhold ved behov. Dette fordrer også medarbeidere med høy kompetanse på digital bevaring samt på utvikling og drift av den nødvendige infrastrukturen.

Nasjonalbiblioteket tilbyr også tjenester for bevaring av digitalt innhold til andre kulturinstitusjoner i Norge i samarbeid med Riksarkivet.

Strategisk samarbeid

Nasjonalbiblioteket etablerer nasjonale standarder knyttet til digitalisering av ulike typer materiale. Dette legger til rette for at Nasjonalbiblioteket kan inngå strategiske samarbeid i digitaliseringsarbeidet. Andre aktører ønsker å digitalisere enten egne utgivelser eller deler av samlingene sine av strategiske årsaker. En kostnadsdeling mellom Nasjonalbiblioteket og utgiverne gjør det mulig å holde et høyere tempo i digitaliseringen, og en klar standard for digitaliseringsarbeidet gjør at Nasjonalbiblioteket kan dra nytte av andres digitaliseringsinnsats.

Inngå avtaler

Digitalt innhold som har falt i det fri skal gjøres tilgjengelig i NBdigital for alle. Hele den digitale samlingen skal være tilgjengelig for forskning og dokumentasjon i Nasjonalbibliotekets lokaler. For øvrig skal Nasjonalbiblioteket inngå avtaler med rettighetshaverne om rett til å gi tilgang via Internett til forskere, studenter og Nasjonalbibliotekets brukere generelt.

Være tilgjengelig der brukeren er

Nasjonalbiblioteket er til stede med sine metadata og sitt digitale innhold også i andre populære tjenester på Internett. Dette er en måte å nå brukerne i den omgivelsen brukeren selv foretrekker. Dette oppnås gjennom å tilby tjenester som andre tjenesteleverandører lett kan integrere i sine egne tjenester, og generelt gjennom å eksponere metadata og digitalt innhold for søkemotorer og andre tjenestetilbydere på Internett.

NBdigital – Det digitale nasjonalbiblioteket

Den samlingsbaserte formidlingen vil i økende grad være digital. Mulighetsrommet innen digital formidling er i en sterk utvikling. Nasjonalbiblioteket følger løpende med for å tilpasse og gjøre bruk av nye formidlingsarenaer og metoder.

Et samordnet søk i norske bibliotekskataloger vil forenkle tilgangen til bokstammen som finnes i norske bibliotek. På samme måte gjør et samordnet søk i Nasjonalbibliotekets kataloger Nasjonalbibliotekets samling mer tilgjengelig.

Det digitale nasjonalbiblioteket skal utgjøre kjernen i et norsk digitalt bibliotek. I dette ligger at store deler av den norske produksjonen av kultur og kunnskap siden middelalderen etter hvert vil være tilgjengelig i det digitale nasjonalbiblioteket. Denne kjernen kombinert med supplerende samlinger fra andre institusjoner vil utgjøre det norske digitale biblioteket.